

NVO IESPĒJAS UN PIEREDZE ATKARĪBAS PROBLĒMU RISINĀŠANĀ

KONFERENCE «DARBS AR BĒRNIEM AR ATKARĪBAS
PROBLĒMĀM UN UZVEDĪBAS TRAUCĒJUMIEM»
2013. GADA 25. OKTOBRĪ

Aelita Vagale
psihoterapeite
«Latvijas Atkarības psihologu apvienība»
Biedrība «Ģimenei un veselībai»
aelita.vagale@gmail.com
Tālrunis: 26112238

ESF FNANSĒTS PROJEKTS «IESPĒJU PROGRAMMA PUSAUDŽIEM»

■ Projekta mērķis

1. Izstrādāt un realizēt sociālās rehabilitācijas pakalpojumu programmu bērniem ar dažādu veidu atkarībām, lai stiprinātu viņu sociālās un funkcionēšanas prasmes, veicinātu nodarbinātību un integrāciju sabiedrībā

2. Veikt Vidzemes reģionā agrīnās diagnostikas pasākumus bērniem ar uzvedības traucējumiem un psihoaktīvo vielu lietošanu, motivējot saņemt palīdzību atkarības jautājumos, attīstīt sociālās un funkcionālās prasmes, un orientēt apzināt alternatīvas, kas vērstas ar profesijas izvēles apzināšanos un sekmēt veiksmīgu iesaistīšanos darba tirgū nākotnē

PROJEKTA APRAKSTS

Projekta mērķa grupa ir bērni ar dažādu veidu atkarībām un/vai uzvedības traucējumiem vecumā no 14 līdz 18 gadiem

Projekta realizēšana vieta- Straupe, Pārgaujas novads

Projekta realizēšanas laiks: 2013. gada aprīlis- 2014. gada aprīlis

PROGRAMMAS KONCEPTS UN SATURS

Balstīts uz pieciem moduļiem:

- Problēmu agrīnās diagnostikas modulis
- Pretrecidīva modulis
- Sociālo un funkcionālo prasmju attīstības modulis
- Nodarbinātības modulis
- Vecāku atbalsta modulis

Sociālās rehabilitācijas programmas ilgums – 12 mēneši,
to veido četri trīs mēnešu cikli

SPECIĀLISTI UN PROGRAMMAS SATURS

- **Problēmu agrīnās diagnostikas modulis** – narkologa konsultācija, motivēšanas intervences sarunas. Īsteno konsultants psihiatrs – narkologs, psihologs, sociālais darbinieks un sociālais pedagogs.
- **Pretrecidīva modulis** - terapeitiskā grupa, individuālas konsultācijas. Īsteno psihologs, grupas vadītājs.
- **Sociālo un funkcionālo prasmju attīstības modulis** – terapeitiskās grupas, individuālās konsultācijas. Īsteno mākslas terapeits, psihologs, grupas vadītājs.
- **Nodarbinātības modulis** – šī moduļa ietvaros tiek organizēts trīs dienas ilgs pasākums vienu reizi katrā sociālās rehabilitācijas programmas trīs mēnešu posmā- «profesiju simulācijas spēles»

REZULTĀTI 2013. GADA OKTOBRĪ

1. Uzsākts programmas trešais cikls
2. Programmā piedalās treša jauniešu ar atkarības problēmām grupa
3. Reizi nedēļā Vidzemes reģiona jaunieši ar uzvedības problēmām piedalās psihosociālās korekcijas nodarbībās ar speciālistiem agrīnās diagnostikas moduļa ietvaros
4. Notikušas divas profesiju simulācijas spēles, kurās jaunieši iepazinušies ar sekojošām profesijām:
  - Manikīra meistars
  - Body art speciālists
  - Pavārs
  - Sporta treneris
  - Apģērba modelētājs
  - Krāsotājs, u.c.

PROGRAMMAS IESPĒJAS

- Papildus palīdzība, īpaši nodarbinātības jautājumos un karjeras plānošanā jauniešiem
- Motivācija izmaiņām, attīstot alternatīvas nodarbes, gūstot pieredzi
- Multidisciplinārs darbs komandā ambulatoro pakalpojumu nodrošināšanai jauniešiem, kuri eksperimentē ar psihoaktīvām vielām
- Iespēja sniegt anonīmu palīdzību reģiona vecākiem, kuru bērniem ir uzvedības problēmas vai eksperimentēšana ar psihoaktīvām vielām

PROGRAMMAS GRŪTĪBAS

- Ierobežots laiks- informācija par projekta iespējām parasti institūcijas sasniedz labākajā gadījumā projekta vidusposmā- nepieciešams laiks, lai būtu atgriezeniskā saite, kas palielina uzticēšanos sadarbībai
- Attīstot ideju un rakstot projektu, ir pārāk ilgs laiks līdz tā realizēšanai- mainoties situācijai, projekta nosacījumi liedz elsatīgi reagēt uz situāciju
- Agrīnās diagnostikas moduļa pakalpojumus jaunieši var saņemt tikai tad, ja vecāki vai sociālais dienests/izglītības iestāde ir ieinteresēta sadarboties; iesaistīti daudzi specialisti, kas reģionā ir fiziski tālu viens no otra
- Neizmērojami liels administratīvais slogs, kas NVO bieži nav pa spēkam- atskaites, kopēšana, paskaidrojumi, lietvedība, utt.
- Grūti novērtēt rezultātu ilgtermiņā- projekta ilgums ierobežots, trūkst pētījumu par efektivitāti tieši šim projektam, lai to atkārtotu.

NARKOTIKU UN ALKOHOLA ATKARĪBĀ NONĀKUŠU PERSONU EFEKTĪVAS REHABILITĀCIJAS PAMATPRINCIPI(NIDA, 2009)

- 1. Nav rehabilitācijas pieejas, kas būtu vienlīdz piemērota visiem cilvēkiem.
- 2. Rehabilitācijai jābūt viegli pieejamai.
- 3. Efektīva rehabilitācija nozīmē to, ka personai tiek palīdzēts ar visu dzīves problēmu loku, ne tikai ar atkarību izraisošo vielu lietošanu.
- 4. Katras personas rehabilitācijas plāns regulāri jāpārskata un attiecīgi ir jāpielāgo personas mainīgajām vajadzībām.
- 5. Atkarīgajai personai rehabilitācijā jābūt pietiekami ilgi (adekvāti tās personas stāvoklim), lai rehabilitācija būtu efektīva.

NARKOTIKU UN ALKOHOLA ATKARĪBĀ NONĀKUŠU PERSONU EFEKTĪVAS REHABILITĀCIJAS PAMATPRINCIPI(NIDA, 2009)

- 6. Individuālās, grupu un citas biheiviorālās terapijas ir svarīgs efektīvas rehabilitācijas sastāvdaļa.
- 7. Medikamentu lietošana ir svarīga rehabilitācijas sastāvdaļa daudziem pacientiem, it īpaši kad tā tiek kombinēta kopā ar konsultēšanu un citām biheiviorālām terapijām.
- 8. Atkarībā nonākušām personām, kurām atkarībai paralēli ir kādas citas psiholoģiskas grūtības, jāveic integrēta abu - gan atkarības, gan citu psiholoģisko grūtību - risināšana.
- 9. Medicīniskā detoksikācija ir tikai atkarības problēmas risināšanas pirmais posms, pati par sevi tā ļoti maz palīdz problēmas uzlabošanai

NARKOTIKU UN ALKOHOLA ATKARĪBĀ NONĀKUŠU PERSONU EFEKTĪVAS REHABILITĀCIJAS PAMATPRINCIPI(NIDA, 2009)

- **11.** Iespējama narkotiku lietošana rehabilitācijas laikā - to ieteicams regulāri novērot/pārbaudīt(jābūt pietiekamam finansējumam un iespējām to darīt)
- **12.** Rehabilitācijas programmu sastāvdaļā jābūt HIV/AIDS, B un C hepatīta,tuberkulozes un citu infekciju slimību diagnosticēšanas iespējām un attiecīgai psiholoģiskajai konsultēšanai, kas palīdz pacientiem apzināties citu cilvēku inficēšanas riskus un savas uzvedības izmaiņas iespējas šo risku samazināšanai.
- **13.** Atkarības izārstēšana var būt ilgstošs process un bieži vien prasa vairākas rehabilitācijas epizodes.

SECINĀJUMI- NVO UN IESPĒJAS

- NVO ir pietiekama kapacitāte un iespējas ģenerēt idejas, iesniegt projektus, saņemt finansējumu
- Projekta realizēšanas gaitā jābūt spējai elastīgi reaģēt uz situācijas izmaiņām administratīvo prasību dēļ
- NVO var būt labs resurss valsts un pašvaldības institūcijām inovatīvu projektu realizēšanā, pastāvot uzticēšanās un sadarbības attiecībām
- Ieteikums projektu finansētājiem un uzraudzītājiem- pārdomāt administratīvā, īpaši atskaišu procesa, noteikumus, padarot tos elastīgākus un atbilstošus projekta realizēšanas sutācijai

IDEJAS NĀKOTNES PASĀKUMIEM

- Ieteikums valsts institūcijām- pārdomāt iespēju veidot slēgta tipa rehabilitācijas iestādes pusaudžiem vismaz rehabilitācijas sākumposmā
- Būtu noderīga sociālās rehabilitācijas iestāde tieši bērniem ar garīga rakstura traucējumiem, kuriem ir atkarība no psihoaktīvām vielām
- Iespēja agrīni diagnosticēt uzvedības traucējumus pusaudžiem var būt labs profilakses pasākums, novēršot psihoaktīvo vielu lietošanu vēlākā vecumposmā
- Nepieciešamas ilgstošas psihosociālās palīdzības programmas bērniem ar uzvedības traucējumiem, īpaši reģionos, speciālistu ierobežotās pieejamības dēļ

PALDIES PAR UZMANĪBU!

Jautājumi?

Komentāri?

Idejas?

...un veiksmīgu to realizēšanu!

**Sociālā pedagoga tālrunis Vidzemes
reģionam:26409350**